

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

LARA 2013

MEMORANDAMU

MARAGA: 70

Memorandamu uyu u na masiatari a 16.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

ADENDAMU YA PHINDULO NDAPFU. KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo : (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4–5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2–3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0–1 u wana maraga 2

Talutshedzani uri muniwali o kona u gumafhi u bvisela khagala puloto ya nganea iyi.

Puloto ndi ndunzhendunzhe ya mafhungo u bva mathomoni u swika magumoni. Zwiitei zwi fanela u tevhelaho nga ngona. Puloto i na zwipida zwi tevhelaho: Mathomo, kubveledzelwe kwa mafhungo, mathakheni na thasululo.

Mathomo

Afha ndi hune ra pfa nga muanewa dendeke, thaidzo dzawe na fhethu hune mafhungo a khoul bvelela hone.

Kha nganea iyi muniwali u bvisela khagala muanewadendeke Mpho e na thaidzo ya u funana na Maria ngeno e na mufumakadzi wawe Phophi. Fhethuvhupo ndi Venda la namusi. Zwi khoul bvelela kha la Vuvha.

Kubveledzelwe kwa mafhungo

Afha ndi hune zwiwo zwa bvelela, thaidzo dza aluwa dzo livha mathakheni.

Mafhungo a thoma u navha a tshi ya phanda. Thaidzo ya avho vhafunani vhavhili i vusa khudano yo vhangwaho na nga vhuwe vhuaidzo vhutuku. Mafhungo a thoma u swika ndevheni dza Mashudu, mutannga wa Maria. U a thoma u vusa dzikhakhathi nga u a rwa Mpho ngei mudini wa Maria nge a mu wanetshedza e na onoyo Maria vho kangwa. Mashudu u pwasha na golei ya Mpho nga mulandu wa dzone mbiti. Mpho na ene u a lingedza u dilifhedzela nga u rwa Mashudu ngei barani.

U wanetshedzwa ha Mpho na Maria nga Mashudu ngei hodelani zwo nanisa thaidzo na khudano. U fodiwa havho nga Mashudu zwo nanisa thaidzo ya Mpho. Phophi na Mashudu na vhone vho mbo di funanavho. Mafhungo a Mpho na Phophi a dzhenelelwa na nga vhahulwane, a vho sengiwa na khoroni.

Mathakheni

Afha ndi hone tshivhilelani tsha mafhungo. Zwithu zwi a vhifha tshothe. Hu nga di shuluwa malofha. Muane dende a nga kundwa kana a kunda.

Mpho u renga vhathu vane vha nga vhulaha Mashudu swina lawe. Mpho o renga Dugudzha na Dzwaini uri vha vhulahe Mashudu. Mashudu o mbo di vhulahwa.

Vhutshilo ha Mpho vhu a thoma u mu kondela. U a pandelwa na mushumoni. U a dzhielwa na thundu dzawe nge a vha a sa tsha dzi badela. U a farwa nga mapholisa, axennde u a mu imelela a vhofhololwa.

Magumo/Thasululo

Afha ndi hune thaidzo dza thasululwa hone. Dzi nga thasululwa nga ndila yavhudi kana yo vhifhaho. Mpho o vhofhololwa a mbo di tshaiswa nga goloi a lovha.

Muniwali o kona u bvedza puloto ya nganeapfufhi iyi zwavhudi.

[35]

KANA

MBUDZISO 2

Phindulo dza mbudziso pfufhi:

- 2.1 Ndi zwa uri Maria ha tsha funa u tangana na Mashudu na u kola hawe musa a tshi amba nae. (2)
- 2.2
 - Ngoho hu do lila kili.
 - Vhathu vha do pfa hu tshi pfi ndo la muthu. (2)
- 2.3 Ndi zwauri Mpho o vha e na vivho la u vhivha Maria kha funana na muthannga wawe Mpho. (2)
- 2.4 Ndi ngauri Maria o vha a tshi khou tama Mpho we a vha e dokotela ngeno Mashudu muthannga wawe o vha e mabalane zwawe. (2)
- 2.5 Ndi ngauri o vha a tshi khou mu pfela vhutungu ngauri o vha a tshi khou dzhielwa musidzana wawe nga Mpho. (2)

- 2.6 Phambano:
Mpho o vha o mala ngeno Mashudu a sa athu mala/Mpho ndi dokotela ngeno Mashudu e mabalane.
- U fana:
Vhothe ndi vhanna vha re na muya wa u lifhedza, Mashudu o funana na mufumakadzi wa Mpho i ndila ya u lifhedza u dzhielwa hawe musidzana wawe ngeno Mpho o lifhedza Mashudu nga mu vhulaha musi a tshi toda tshelede lu sa fheli. (4)
- 2.7 Mpho o lwa na Phophi we a fhedza nga u humela hayani hawe, mafhungo a sengwa nga vhabebi. (2)
- 2.8 Zwi mu bvukulula e musidzana a sa fulufhedzei a dovha a vha muthu wa u funesa maimo nge a funana na Mpho wa dokotela. (2)
- 2.9 2.9.1 Mpho na mufumakadzi vho vha dzula hu na mulalo mutani.
- 2.9.3 Ndatiso ndi ene o vhudzaho Mashudu mafhungo a lufuno lwa Mpho na Maria. (2)
- 2.10 2.10.1 A si zwone ngauri o vha e muongi afho vhuongeloni ha Vuvha. (2)
- 2.10.2 Ndi zwone ngauri o mu rambela magevhenga uri a mu vhulahe. (2)
- 2.11 U sa fulufhedzea hu a wedza muthu khomboni. Mpho o dzhena khomboni nga u vhulaisa Mashudu na ene a fhedza o dzhena khombonini ya u lovha nga goloi. (2)
- 2.12 Li sumbedza uri munna u a vha na mufumakadzi wa nda ngeno e na mufumakadzi hayani. (2)
- 2.13 Zwi a tendisea ngauri vha hone vhatannga vhane vha khou di dzhielwa vhasidzana nga vhañwe zwi tshi khou bva kha la uri u na vhuimo ho imaho nga uri nahone u na masheleni. (2)
- 2.14 Vhudipfi hanga ndi ha u pfela vhutungu Mashudu ngauri o vhulaiswa nga u sa fhulufhedzea ha mufunwa wawe Maria we a pfana na uyo o mu rambelaho magevhenga o mu vhulayaho. (2)
- 2.15 Ndo vha ndi tshi nga i tandulula nga u bva kha Maria na u twa ndi tshi salana murahu na Mpho sa izwi na uyo Maria ndo vha ndi songo mu mala. (3)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

FINDINKODO – TT Mudau

MBUDZISO 3

ADENDAMU YA MBUDZISO NDAPFU. KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo: (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4–5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2–3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0–1 u wana maraga 2

Talutshedzani uri muniwali o kona u gumafhi u bvisela khagala puloto ya dirama iyi.

Puloto ndi ndunzhendunzhe ya mafhungo u bva mathomoni u swika magumoni. Zwiitei zwi fanela u tevhokana nga ngona. Puloto i na zwipida zwi tevhelaho: Mathomo, kubveledzelwe kwa mafhungo, mathakheni na thasululo.

Mathomo

Afha ndi hune ra pfa nga muanewadendele, u simuwa ha thaidzo dzawe na fhethu hune mafhungo a khou bvelela hone. Kha dirama iyi muniwali u bvisela khagala muanewadendele De Wit e na thaidzo sa murangaphanda wa Lihoro la Lushaka ya u toda u bva kha muvhuso wa mbuelano. Mafhungo a khou bvelela Afrika Tshipembe la zwino.

Kubveledzelwe kwa mafhungo

Afha ndi hune zwiwo zwa bvelela, thaidzo dza aluwa dzo livha mathakheni. Muthumukhulu u vhudza mirado ya Madimokirati nga ha pulane dza De Wit dza u tutshela muvhuso wa mbuelano. Muthumukhulu u divhadza u vha na muphuresidennde muthihi na mufarisi muthihi. Hezwi zwi vhaisa De Wit lune a humbula na u tutshela muvhuso wa mbuelano.

Khoniferentsini ya vhoramafhungo De Wit u talutshedza u bva kha muvhuso wa mbuelano. Tshiitisi ndi nndwa dza KwaZulu-Natal na u fheliswa ha khathulo ya lufu. Coetzee na De Wit vha hanedzana nga mafhungo a u bva muvhusoni. De Wit u sumbedza zwi tshi do thusa u fhatla lihora ngeno Coetzee a tshi ri ndi u fa ha lihora.

Muthumukhulu u ambedzana na De Wit nga mafhungo a u bva havho kha muvhuso wa mbuelano. U bva ha Lihoro la Lushaka kha muvhuso zwo ita uri Vho-Coetzee na vhone vha tutshele Lihoro la Lushaka. Madalo a De Wit a tshi dalela Muthumukhulu a vhaisa Skosana, zwo ita uri Muthumukhulu a soliwe ha pfi o lugesha. Skosana na Duma vha dalela De Wit vha tshi mu eletshedza uri vha tutshele shango lavho vha ye kha maiwe mashango. Madalo a Skosana ha De Wit o vhaisa Muthumukhulu a vho mu pandela khabinetheni ya muvhuso.

Mathakheni

Afha ndi hone tshivhilelani tsha mafhungo. Zwithu zwi a vhifha tshothe. Hu nga di shuluwa malofha. Mathakheni a vhonala musi mahoro a tshi khou galatsha vhatu Khayelitsha he ha vho vuwa dzikhakhathi.

Magumo/Thasululo

Afha ndi hune thaidzo dza thasululwa hone. Dzi nga thasululwa nga ndila yavhudi kana yo vhifhaho. Muniwali o sumbedza khetho dzo vha hone hu tshi khou divhadzwa dzone khetho.

Muniwali o kona u bvedza puloto ya dirama iyi zwavhudi.

[35]

KANA

MBUDZISO 4

Phindulo dza mbudziso pfufhi:

- 4.1 Ofisini dza muvhuso nga masiari. (2)
- 4.2 Ndi mafhungo a u toda u litsha u shuma ha Vho-De Wit kha muvhuso wa mbuelano. (1)
- 4.3
 - U dzula ha vharema vho vhofholowa
 - Vharema vha tea u vha na pfanelo dzothe dzo teaho. (2)
- 4.4
 - Muthumukhulu ndi muphuresidennde wa shango.
 - Skosana ndi minisitara muvhusoni wa mbuelano. (2)
- 4.5
 - Vha pfa vha songo vhofholowa
 - Vha toda u fhat lihora la lushaka vha siho muvhusoni. (2)
- 4.6
 - Muthumukhulu u vhona Vho-De Wit vhe khonani naho vho bva muvhusoni
 - U toda bva havho muvhusoni Skosana u vhona vhe maswina. (2)

- 4.7
- U tambudzwa
 - U sa vha na ndaka
 - U sa tendelwa u amba (u sa vha na mulomo)
 - U valelwa arali wa amba.
- (Zwiraru zwa zwenezwo) (3)
- 4.8 4.8.1 De Wit u khou lwela u bva kha muvhuso wa mbuelano.
- 4.8.3 Skosana na Duma vho vha vha tshi thusana kha u lwa na zwiito zwa lihora la lushaka. (2)
- 4.9 4.9.1 Ndi zwone, ngauri u ri polotiki yavho ya Kapa Vhukovhela ndi ya phurophaganda ya 'swaart gevaar.' (2)
- 4.9.2 Ndi zwone, ngauri u ri vho tshinya madzina avho kha bugu dza divhazwakale. (2)
- 4.10 Li disa muhumbulo wa uri lihora la Vho- De Wit a li tsha toda u shumisana na lihora la Muthumukhulu muvhusoni wa mbuelano. (2)
- 4.11 O pandelwa kha muvhuso wa mbuelano a si tsha vha minisita. (2)
- 4.12 Zwi mu bvukulula e muthu ane a sa kondelele arali hu sa khou itwa zwine zwa takadza vhathu. (2)
- 4.13 Muthumukhulu ha tendelani na zwauri De Wit na lihora la lushaka vha bve kha muvhuso. Skosana u toda vha tshi bva vha tuwa kha shango lavho. (2)
- 4.14 Zwi a pfala ngauri arali vhathu vha sa shumisani na vhoiwe nga ndila yo teaho, ni tea u dibvisa kha muvhuso wavho/A zwi pfali ngauri ndi vhathu vha shango lithihi, vha fanela u fatha shango lavho vhe vhothe. (3)
- 4.15 A thi imi na kuhumbulele kwa Duma ngauri a si kwa u fatha muvhuso ndi kwa u pandela vhatshena shangoni. (2)
- 4.16 Ndo vha ndi tshi do mu sumbedza ndeme ya u shumisana kha u bveledza shango/Ndo vha ndi tshi nga mu tendela uri a litshe ngauri o vha a tshi khou ri shengedza ri sa athu u vhotholowa. (3)
- [35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

MBUDZISO 5

ADENDAMU YA MBUDZISO NDAPFU: KHA HU SHUMISWE KHATHIHI NA RUBRIKI I RE MAGUMONI A MEMORANDAMU.

Maraga dza tshivhumbeo na luambo dzi avhelwe nga ndila i tevhelaho:

- Tshivhumbeo: (Mathomo, mutumbu, magumo) maraga 6
- Luambo: maraga 4 dzo avhelwa nga ndila hei:
 - Arali o wana mbuno dza 4–5 u wana maraga 4
 - Arali o wana mbuno dza 2–3 u wana maraga 3
 - Arali o wana mbuno dza 0–1 u wana maraga 2

NDI A PUTEDZA HA ITEA DEMBE

Kubveledzele kwa puloto kha nganeapfufhi iyi

Puloto ndi ndunzhendunzhe ya mafhungo u bva mathomoni u swika magumoni. Zwiitei zwi fanela u tevhkana nga ngona. Puloto ya nganeapfufhi i na zwipida zwi tevhelaho: Mathomo, mutumbu na magumo.

Mathomo

Afha ndi hune ra pfa nga muanewa dende, u simuwa ha thaidzo dzawe na fhethu hune mafhungo a khou bvelela hone. Muñwali o mbo di ri tanganya na muanewa dende Vho-Gideon Dimbalala. Thaidzo yavho ya uri Vho-Narina musadzi wavho vha khou funana na muñwe munna. Mafhungo a khou bvelela Siawolala.

Mutumbu

Afha ndi hune zwiwo zwa bvelela, thaidzo dza aluwa dza swika mathakheni a mafhungo. Vho- Gideon vho no vhoneolola vutshilo ha Vho-Narina musadzi wavho. Vha vha vhudza uri vha khou ya mutanganoni kule, vha do vhuya nga Swondaha; ngeno hu si na hune vha khou ya hone. Vha ya vha nwa halwa lonzhi, vha dovha vha humela hayani musi lo no swifhala. Goloi yavho vha i sia lonzhi. Vho-Narina vha vhuiswa nga goloi ya muñwe munna. A tshi vha tsitsa u a vha khisa. Vhone vha mu vhudza uri afha vho no tou dzulela gurozari fhedzi. Vha khiulula ndu vha dzhena.

Vho-Narina vha wana Vho-Gideon vho sinyuwa. Vha vhudzisa musadzi wavho uri o vha e na nnyi. A tshi kha di kayakaya vha bvisa volovolo vha mu vhea kha thoho. A sa amba ngoho u a tuwa. Vho-Narina vha a tshuwa, vha ambulula zwothe. Vho-Gideon vha wana uri munna ane musadzi wavho a khou funana nae ha mu faneli.

Magumo

Afha ndi hune muniwali wa nganeapfufhi a ri sia muyani, ra vho tou sala ri tshi humbulela uri zwo bvelelaho nga murahu zwi nga vha zwifhio.

Kha iyi nganeapfufhi Vho-Gideon vho mbo di litshedza volovolo ya wa tshandani tshavho, vha kotamela fhasi sa muthu ane a khou rabela. Magumo aya a ri sia ri sa divhi uri Vho-Gideon na Vho-Narina ili fhungo vho li fhedza hani.

Muniwali o kona u bvededza puloto ya nganeapfufhi iyi zwavhudi. [35]

KANA

MBUDZISO 6

Phindulo dza mbudziso pfufhi:

NI KHOU PFUKA MULAYO

- 6.1 Ndi u la zwiliwa/U deka tafula. (1)
- 6.2 A mbo di shaduka movanya. (1)
- 6.3 O vha a tshi khou itela uri a mu vhudze zwa lufuno na uri a edele nae. (2)
- 6.4 Vha sa athu u dzhena nduni:
 - Janet ndi mushumelwa ngeno
 - Maduka e mushumeli wa Janet.

Vho no dzhena nduni:

 - Ndi vhafunani. (3)
- 6.5
 - U fara Maduka nga tshanda.
 - A mu talutshedza uri ene u a mu funa.
 - A sendela tsini tsini ha Maduka
 - A mu fara nga tshanda vha ita zwa vhudzekani (4)

- 6.6 Ndi ngauri o vha a tshi dinyadza sa mushumi zwawe wa ngadeni nahone o vha e muthu mutswu. (3)
- 6.7 6.7.1 A si zwone, Janet o pfa a tshi khou funa Maduka, zwa sa mu kondele u mu ambisa. (2)
- 6.7.2 Ndi zwone ngauri o vha a sa humbuli uri 'misisi' a nga mu vhudza mafhumgo mangafha nahone a nga vha a tshi khou todou mu farisa. (2)
- 6.8 Muhumbulo muhulwane ndi wa uri vho wana Maduka na Janet vha sa khou ita zwa vhudzekani, vho vha vho didzulela. Janet a vha talutshedza uri u khou talutshedza mushumi wawe nga kushumele. (3)
- 6.9 Nomathemba ndi kale o lindela Maduka uri a mu ambise ngauri o vha a tshi mu funa. (2)
- 6.10 Lufuno a lu tevheli muvhala kana maimo a muthu, muthu u funana na muthu ane a mu funa. (2)
- 6.11 Ndi muthu wa vivho na tshituhu ngauri ri wana a tshi todou farisa Maduka na Janet nge a vha a tshi khou vhona Janet a tshi khou mu dzhiela Maduka. (3)
- 6.12 Zwi a tendisea, ngauri hu na vhathu vhane arali vha khou toda muthu vha lusa ndila dza u mu wana, sa Janet a tshi khou toda Maduka/Ngauri lufuno a lu sedzi muvhala. (2)
- 6.13 Mafhungo aya a khou bvelela kha Afrika Tshipembe la mulovha. Afha ndi he u funana ha mutshena na murema zwa vha zwo iledzwa nga mulandu wa tshitalula. (2)
- 6.14 Ee, ndo vha ndi tshi do kunda nga u sumbedza dzangalelo langa nga u tou amba nae/Hai, ndo vha ndi tshi do vhona zwauri u khou pfana na vhomisisi nda mbo di tamba zwanda. (3)
Zwiinwe na zwiinwe zwine zwa nga tendelana na mafhungo haya. [35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

Phindulo dza mbudzo pfufhi:

MBUDZISO 7

VHA SONGO NALA – TZ Ramaliba

- 7.1 aaaa. (1)
- 7.2
- Duvha li tshi otsha nama
 - Madumbu a tshi tita
 - Mibvumbi ya shanduka zhalapaiwa.
- (3)
- 7.3 7/La kovhela li kha thoho. (1)
- 7.4 Muthu a songo nala naho zwi tshi khou mu kondela kha vhutshilo. (2)
- 7.5 Ndi zwone, ngauri hu pfi naho vha tuwa nga fumi mutani muthu a songo neta. (2)
- 7.6 U **kondelela**, i wanala kha mitaladzi 21 na 22. I khwathisa fhungo la u kondelela hune ha vhuyedza. (2)
- 7.7 Muthu ngauri u a tshila u tewa nga u ita a tshi lwala. (2)
- 7.8 Muthu a tshi tangana na zwithu zwi mu kondelaho kha vhutshilo a songo nala a zwi litsha/a bva khazwo. (1½)
- 7.9 Zwi a tendisea/zwi a vha ngoho ngauri vathu vha tshi khou tshila hu a vha na dzinndwa, u talana na u tswelana. (3)
- [17½]

KANA

TSHIDAKWA

- 8.1 abab.
- 8.2
- U hangwa vutoma.
 - U sa humbula nga zwi mu thuphaho.
 - U ambesa.
- (3)
- 8.3 3/Vhutshilo hau a vhu nga guvhuwi. (1)

- 8.4 Muhumbulo muhulwane ndi wa uri ngavhe uyo muthu a vhe muthu a sa thetshelesiho ane a vha na zwiito zwi sa divhalei o vha a tshi do diwedza khomboni sa muthu wa tshidahela. (2)
- 8.5 Ndi zwone, u nga magungwa a vhashai o nwela khothe. (2)
- 8.6 Wa nga tsilu li bulaho zwothe zwa mbiluni. Ndi lifanyisi. (2)
- 8.7 U thusa vathu vhane vha sa kone u diitela zwithu. (2)
- 8.8 Ndi wa uri a hu na na tshivhuya na tshithihi tshine tshidakwa tsha ita musi tshi tshi khou tshila. (1½)
- 8.9 Zwi a tendisea/zwi a vha ngoho ngauri vhutshilo ha tshidakwa vhu dzula vhu khomboni nahone a tshi shanduki/ a zwi tendisei ngauri hu na zwiinwe zwa zwidakwa zwine zwa shanduka, vhutshilo hazwo ha bva khomboni. (3)
- [17½]

KANA

MBOFHLOWO NA MULALO ZWI NGAFHI

- 9.1 abcdb. (1)
- 9.2
- Vhathu vha vho shumisa bunga lithihi.
 - Mivhala na mitupo a zwi tsha langa.
 - Musadzi muthu u vhingana ane a funa.
 - Vhathu vha vho shumavho mishumo ya ntha.
- (Zwiraru zwa zwenezwo) (3)
- 9.3 3/He ra zhaka vhaiwe vha tshi milwa nga milomo ya khothe. (1)
- 9.4 Vhathu vho no wana mbofholowo, vha vho wana tshinwe na tshinwe tshine vha swikelela khatsho/ri vho tshila ri tshi vho edana rothe. (2)
- 9.5 Ndi zwone ngauri ho vha na phosho na khuwa kha vathu vhane vha khou tshila. (2)
- 9.6 Mukapi wa tshisima itali e si muki watsho - Vhathu vha no lwela mbofholowo a vho ngo diphina ngayo. (2)
- 9.7 He ra pfuka vhaiwe vha tshi khou vhulahwa. (2)

- 9.8 Mbofholowo yo da vhathuni, vhathu kha vha diphine ngayo naho vhanwe yo vha vhulahisa. (1½)
- 9.9 Ndi ngoho/zwi a tendisea ngauri vhunzhi ha vhathu vhe vha lwela mbofholowo a vho ngo diphina ngayo nge vhanwe vha vho lovha. (3)
- [17½]

KANA

ROTANGANA

- 10.1 aaaaa. (1)
- 10.2
- Mbilu dzo vha mbilu nthihi
 - Vho humbula mazha
 - Dzo vhoxwa nga lufuno
 - Vho hotola vhothe.
- (Zwiraru zwa zwenezwo) (3)
- 10.3 12/Hu si na luniwe lunako lu nkambaho. (1)
- 10.4 Muhumbulo ndi wa uri u thusa mufunwa wawe kha zwothe. (2)
- 10.5 Ndi zwone ngauri vho vha vha tshi thathedza vhavilinganyi. (2)
- 10.6 **Rothe** mafheloni a mitaladzi 10 na 11, u khwathisa la u ita zwithu zwithihi vhothe nga khathihi. (2)
- 10.7 U khou sumbedza u takala hu si na tshi mu dinaho. (2)
- 10.8 Vhathu vhane vha funana vha a thusana kha zwothe vhutshiloni. (1½)
- 10.9 Zwi a tendisea/zwi a vha ngoho, vhanwe vha vhathu arali vha dzhena kha zwa lufuno vha a ita tshinwe na tshinwe vha vhothe vha dovha vha fulufhedzea kha mufunwa wavho/A zwi tendisei ngauri vhanwe vhathu vha lufunoni a vha todi zwi tshi dihua nga vhathu zwezwo zwi ita uri vha si tshimbile vhothe. Na zwinwe zwi pfalaho. (3)
- [17½]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUTE: 70

RUBRIKI YA U MAKA MBUDZISO NDAPFU KHA NGANEA, DIRAMA NA NGANEAPFUFHI (35)

Kha vha dzhiele nzhele phambano I re hone kha kuavhele kwa maraga dza tshivhumbeo na zwi re ngomu

KHOUDU NA KUAVHELE KWA MARAGA		ZWI RE NGOMU (25) U talutshedza thoho. Vhudzivha ha mihumbulo, u tikedza na u pfesesa tshibveledzwa.		TSHIVHUMBEO NA LUAMBO (10) Tshivhumbeo, nyelelo i re na ndunzhendunzhe na likumedzwa. Luambo, khalo na tshitaila zwo shumiswaho kha phindulo
Khoudu 7 80–100%	Vhuswikeleli ha nthesa Maraga: 20–25	<ul style="list-style-type: none"> - U talutshedza thoho lwa vhudzivha, zwipida zwothe zwo kwamiwa nga vhudalo. - Phindulo ya nthesa: (90%+: Phindulo ya nthesa) - Mihumbulo minzhi ya vhudzivha i tikedzwa u bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa ha nthesa ha lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ha nthesa Maraga: 8–10	<ul style="list-style-type: none"> - Tshivhumbeo tshi re na ndunzhendunzhe. - Marangaphanda na magumo zwa nthesa. - Mihumbulo yo dzudzanywa zwavhudi nahone yo fhatwa zwavhudi. - Luambo, khalo na tshitaela zwo vhibvela, zwi a nyanyula nahone zwo lulama.
Khoudu 6 70–79%	Vhuswikeleli ha nthu Maraga: 17½–19½	<ul style="list-style-type: none"> - U talutshedza thoho lwa nthu ha ndinganyo, zwipida zwothe zwo kwamiwa lwo linganaho. - Phindulo yo dodombedzwaho. - Ho newa mihumbulo minzhi i pfalaho, i tikedzwaho u bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa havhudisa. 	Vhuswikeleli ha nthu Maraga: 7–7½	<ul style="list-style-type: none"> - Phindulo yo dzudzanywa zwavhudi. - Marangaphanda na magumo ndi zwavhudi. - Mihumbulo na kuhumbulele zwi a tevhelalea. - Luambo, khalo na tshitaila zwo lulama nahone zwo tea ndivho. - Likumedzwa lavhudi.

Khoudu 5 60–69%	Vhuswikeleli ho dziaho Maraga: 15–17	<ul style="list-style-type: none"> - U sumbedza u pfesesa nahone a talutshedza thoho zwavhudi. - Phindulo yo dodombedzwa lwa khwine. - Minwe mihumbulo i pfalaho yo newa, fhedzi hu si yothhe nahone i sa tikedziwe nga ndla yo lavhelelwaho. - Hu na tsumbo ya u pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ho dziaho Maraga: 6–6½	<ul style="list-style-type: none"> - Tshivhumbeo tshi re khagala na nyelelo ya mihumbulo i re na ndunzhendunzhe. - Marangaphanda na magumo na dziinwe phara zwo dzudzanywa hu na ndunzhendunzhe. - Nyelelo ya mihumbulo i a kona u tevhelelea. - Luambo, khalo na tshitaila vhunzhi hazwo zwo lulama.
Khoudu 4 50–59%	Vhuswikeleli vhu fushaho Maraga: 12½–14½	<ul style="list-style-type: none"> - U talutshedza thoho lwa khwine, a si zwothe zwipida zwo kwamiwaho nga vhudalo. - Hu na dziinwe mbuno dzi tikedzaho thoho. - Mihumbulo minzhi yo tikidzwa fhedzi a hu na vhutanzi vhu pfalaho/tendiseaho. - U pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa lwa mutheo. 	Vhuswikeleli vhu fushaho Maraga: 5–5½	<ul style="list-style-type: none"> - Hu na dziinwe tsumbo dza tshivhumbeo. - Phindulo i tahela nyelelo yo dzudzanyiwaho zwavhudi i re na ndunzhendunzhe. - Vhukhaki vhutuku ha luambo, khalo na tshitaila hunzhi zwo tea. Kanzhi hu na ndunzhendunzhe kha dziphara.
Khoudu 3 40–49%	Vhuswikeleli ho linganelaho Maraga: 10–12	<ul style="list-style-type: none"> - Ndingedzo zwadzo dza u fhindula mbudziso. - Mbudziso yo fhindulwa hu na vhudzivha vhutukusa. - Mihumbulo a i tutuwedzi nahone hu na u tikedza hutuku zwi bvaho kha tshibveledzwa. - Mugudi ha ngo vhuya a pfesesa lushaka lwa manwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ho linganelaho Maraga: 4–4½	<ul style="list-style-type: none"> - Tshivhumbeo tshi sumbedza u shaea ha vhupulani. - Mafhungo ha ngo dzudzanywa lune a tevhekana. - Tsumbo dza vhukhaki ha luambo. Khalo na tshitaila a zwo ngo tea ndivho ya manwalwa a akademi. Phara dzo khakhea.

Khoudu 2 30–39%	Vhuswikeleli ha fhasi Maraga: 7½–9½	<ul style="list-style-type: none"> - U pfesesa thoho ha fhasisa. - Phindulo yo dala ndovhololo nahone huiwe yo bva. - Mihumbulo a si ya vhudzivha, thalutshedzo yo khakheaho/ Mihumbulo a i tikedzwi zwi tshi bva kha tshibveledzwa. - U pfesesa ha fhasi lushaka lwa maiwalwa na tshibveledzwa. 	Vhuswikeleli ha fhasi Maraga: 3–3½	<ul style="list-style-type: none"> - Likumedzwa la fhasi nahone li tahedzaho tshivhumbeo tsho pulaniwaho zwi thithisa nyelelo ya muhumbulo. - Luambo lwo khakheaho na tshitaila tshi si tshone zwi ita uri zwo riwalwaho zwi si vhe zwa vhukuma nahone tshitaila a tsho ngo tea ndivho ya u riwala ha akademi. - Phara dzo khakhea.
Khoudu 1 0–29%	U sa swikelela Maraga: 0–7	<ul style="list-style-type: none"> - Phindulo i sumbedza vhuwe vhushaka na thoho fhedzi mihumbulo i a konda u tevhela, kana yo bva tshothe. - U kundelwa kha ndingedzo ya u fhindula mbudziso. Mbuno thukhu dzo lulamaho a dzi na thikhedzo u bva kha tshibveledzwa. - U kundelwa u pfesesa lushaka lwa maiwalwa na tshibveledzwa. 	U sa swikelela Maraga: 0–2½	<ul style="list-style-type: none"> - Zwi a konda u amba uri mbudziso yo fhindulwa. - A hu na vhutanzi ha tshivhumbeo tsho pulaniwaho kana thevhekano. - Luambo lwa fhasi-fhasi. Tshitaila na khalo zwo khakheaho. - A hu na dziphara kana ndunzhendunzhe.